

جغرافیا و روابط انسانی، پاییز ۱۴۰۳، دوره ۷، شماره ۲، صص ۲۶۸-۲۷۸

بررسی و تحلیل حمایت ذینفعان محلی از توسعه گردشگری خانه های دوم در نواحی روستایی مورد: شهرستان شیراز

سعیدرضا اکبریان رونیزی^{۱*}، سعیدنگهبان^۲، علیرضا رنجبر^۳

۱-دانشیار گروه جغرافیا، دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اجتماعی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران akbarian@shirazu.ac.ir

۲-دانشیار گروه جغرافیا، دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اجتماعی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

۳-کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اجتماعی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۰۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۴

چکیده

توسعه گردشگری خانه های دوم در نواحی روستایی متأثر از عوامل مختلف از جمله حمایت جامعه محلی است که به عنوان پیش شرط پایداری این فعالیت شناخته شده است. پذیرش گردشگران در هر مقصدی به نوعی بیانگر نحوه واکنش جامعه محلی می باشد. لذا حمایت آنها برای توسعه پایدار گردشگری و الگوهای آن، ضروری می باشد. در پژوهش حاضر به بررسی و شناخت وضعیت حمایت ذینفعان محلی، شامل ساکنان محلی، مدیران محلی و کارآفرینان محلی از توسعه گردشگری خانه های دوم در نواحی روستایی شهرستان شیراز اقدام شده است. پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و روش انجام آن توصیفی تحلیلی است. به منظور گردآوری اطلاعات از دو روش اسنادی و میدانی (پرسشنامه) و برای تحلیل و پردازش داده ها از روشهای آماری استفاده شده است. نتایج نشان داد که حمایت ذینفعان محلی از توسعه گردشگری خانه های دوم بالاتر از حد متوسط قرار دارد که این میزان حمایت در بین ذینفعان مورد مطالعه و نیز روستاهای نمونه پژوهش تفاوت معناداری دارد. همچنین نتایج نشان داد متغیرهای سن و وضعیت شغلی پاسخگویان بر حمایت آنها از توسعه گردشگری خانه های دوم نقش دارند.

واژگان کلیدی: گردشگری خانه های دوم، ساکنان محلی، مدیران محلی، کارآفرینان، شهرستان شیراز؛

گردشگری به طور کلی یک رویکرد قابل توجه برای ارتقای توسعه اقتصادی، به ویژه برای مناطق روستایی در نظر گرفته می شود. توسعه گردشگری روستایی نه تنها به منافع اقتصادی و فقرزدایی قابل توجهی دست می یابد، بلکه بر سایر بخش ها مانند تحول کشاورزی، فرهنگ محلی نیز تأثیر می گذارد. امروزه کشورهای مختلف اهمیت زیادی برای توسعه گردشگری روستایی قائل هستند (Chi & Han, 2021:58). تا اواسط قرن بیستم گردشگری روستایی بخش کوچک و منفعلی بود که با گذشت زمان، ماهیت، مقیاس و ساختار اجتماعی-اقتصادی آن دستخوش دگرگونی های اساسی شده است (Mwesiumo et al, 2022). در حال حاضر این فعالیت بخش جدانشدنی از استراتژی های توسعه روستایی (Sharpley, 2002; Carneiro, 2015, Ayhan 2020) و یک محرک پایدار برای توسعه اقتصادی و اجتماعی روستاها است (Park, 2009; Randelli & Martellozzo, 2019). زیرا سرمایه گذاری های جدید، فرصت های شغلی پایدار و درآمد قابل قبول را به ارمغان می آورد (Martínez et al, 2019; Lee & Chang, 2008, Sharpley, 2002; Kent, 2005). بر همین اساس گردشگری به عنوان راهبردی برای کاهش مشکلات و توسعه این نواحی پذیرفته شده (Butler et al, 1998) و به عنوان یک فعالیت پایه و بخش مهمی از ساختار اجتماعات روستایی بشمار می آید. با این تفاسیر نادیده گرفتن اهمیت مناطق روستایی در حفظ رشد مداوم بخش گردشگری به طور فزاینده ای دشوار است (Ibănescu et al, 2018).

توسعه گردشگری در نواحی روستایی متأثر از عوامل و مولفه های مختلف از جمله حمایت جامعه محلی است که به عنوان پیش شرط پایداری این فعالیت شناخته شده است (Nunkoo & So, 2016, 847). جامعه محلی عنصر حیاتی و کلیدی توسعه پایدار گردشگری هستند (معدنی، ۱۴۰۳، ۲۸۶) و از طریق واکنش های اجتماعی بر گردشگران تأثیر می گذارند. هدف عمده گردشگران بازدید از اجتماعات محلی است. گردشگران نیازمند مهمان نوازی و استقبال از سوی ساکنان محلی هستند لذا عصبانیت، بی میلی از طرف ساکنان در نهایت به گردشگران انتقال می یابد و ممکن است عدم تمایل گردشگران به بازدید از مکان هایی شود که در آنجا احساس خوشایندی ندارند را بدنبال داشته باشد (Gursoy et al, 2002:80). پذیرش گردشگران در هر مقصدی به نوعی بیانگر نحوه واکنش جامعه محلی می باشد. گردشگری به صورت چشمگیری به حسن نیت جامعه محلی بستگی دارد، لذا حمایت آنها برای توسعه پایدار گردشگری، ضروری می باشد. گردشگری روستایی ابعاد و الگوهایی دارد که الزامات برنامه ریزی برای توسعه گردشگری روستایی بایستی با توجه به آن ها تدوین شوند (شهبازی و موسوی محمود آبادی، ۱۴۰۲، ۱۱۰). از جمله الگوهای شکل گرفته در نواحی روستایی، گردشگری خانه های دوم می باشد که امروزه رایج ترین شکل فعالیت در نواحی روستایی خوش آب و هوا و کوهستانی است که گسترش آن با رشد روزافزونی همراه می باشد و توسعه آن متأثر از عوامل مختلفی از جمله حمایت ذینفعان محلی است. خانه های دوم بخش جدا نشدنی از گردشگری و جایجایی عصر معاصر است و به یک حوزه تحقیقاتی اصلی برای محققان تبدیل شده است. بویژه یک مولفه جدانشدنی از تجارب گردشگری در نواحی روستایی و نواحی پیرامونی است (Visser, 2006, 351). خانه های دوم ضمن حفظ کارکردهای قدیمی خود با انگیزه ها و اهداف جدید و در ابعادی گسترده تر، بیش از پیش مورد توجه اقشار مختلف شهری است. این نوع گردشگری شاید مهمترین شکل توسعه گردشگری در نواحی روستایی کشور باشد که بطور

سریع در بسیاری از مناطق بویژه در نواحی روستایی اطراف کلانشهرها در حال رشد است. در ایران روزبروز شاهد گسترش روزافزون خانه های دوم در نواحی روستایی خوش آب و هوا هستیم. بر همین اساس در پژوهش حاضر به بررسی حمایت جامعه محلی (شامل ساکنان، مدیران و کارآفرینان) از توسعه گردشگری خانه های دوم در نواحی روستایی شهرستان شیراز (استان فارس) پرداخته شده است. روستاهای واقع در شهرستان شیراز با توجه به موقعیت طبیعی خاص خود و فاصله کمی که تا کلانشهر شیراز دارند از جمله و مهمترین فضاهاى روستایی گردشگری خانه های دوم می باشند.

ادبیات و پیشینه تحقیق

اهمیت درک ساکنان از اثرات گردشگری، حمایت و رضایتمندی جوامع میزبان هنگامی که صحبت از توسعه موفق گردشگری می شود، بسیار مهم است، (Alrwajfah et al, 2019:1). در ادبیات گردشگری در مطالعات مختلف با تاکید بر دیدگاه جامعه محلی (Gursoy & Kendall, 2006; Gursoy, Milito, & Nunkoo, 2017; Lee, Kang, Long, & Reisinger, 2010; Luo & Xiao, 2017; Nunkoo & Gursoy, 2017, Qin et al, 2021, حمایت محلی از توسعه گردشگری مورد بررسی قرار گرفته است. حمایت ساکنان از توسعه گردشگری عمدتاً به سطح منافع کسب شده از این فعالیت بستگی دارد. هر چه منافع درک شده بیشتر باشد، نگرش افراد مثبت تر و بالعکس چنانچه هزینه های درک شده بیشتر باشد، ساکنان نگرش منفی در حمایت از توسعه گردشگری دارند (Moghavvemi et al, 2021, 26). گردشگری می تواند تأثیرات مثبت و منفی بر ساکنان محلی یک مقصد سفر داشته باشد و متعاقباً بر رفتار آنها تأثیر بگذارد. ساکنان بدون شک یکی از ذینفعان مهم مقصد هستند و می توانند نقش ارزشمندی در حمایت از گردشگری داشته باشند. با این حال، آنها همچنین می توانند یک تهدید به جای یک فرصت برای ارتقای مقصد باشند. ساکنان طبیعتاً مالکیت را نسبت به مناطق محلی خود درک می کنند و این احساس مالکیت ممکن است حساسیت آنها را نسبت به تأثیر گردشگری افزایش دهد (Yim, 2021 :1).

نظریه تبادل اجتماعی متداولترین رویکرد در بررسی و تفسیر نگرش ساکنان به توسعه گردشگری است (Ap, 1992, Nunkoo et al, 2016; Kang et al, 2018; Qin et al, 2021). زیرا امکان تصور دیدگاه های مختلف بر اساس نتایج تجربی و روانشناختی را فراهم می کند. در رابطه با گردشگری، نگرش ساکنان براساس ارزیابی آنها از منافع یا هزینه های مورد انتظار از گردشگری در ازای خدماتی که ارائه می دهند. چنانچه تأثیرات مثبت (منافع) بیشتر از تأثیرات منفی (هزینه ها) باشد از توسعه گردشگری حمایت می کنند (Stylidis et al, 2014, 263). درک ساکنان محلی از تأثیرات گردشگری عامل مهمی در حمایت و مشارکت آنها در توسعه گردشگری و قابلیت تحقق توسعه و مدیریت پایدار گردشگری است (Rasoolimanesh et al, 2017, 155).

گردشگری روستایی و گردشگری خانه های دوم به عنوان یکی از الگوهای گردشگری، یک فعالیت در حال گسترش دارای پیامدهای مختلف حیاتی برای اقتصاد محلی است (Li et al, 2020). توسعه گردشگری تغییرات اقتصادی، اجتماعی فرهنگی و محیط زیستی مختلفی را بر زندگی جامعه میزبان ایجاد می کند، لذا مشارکت و حمایت ساکنان محلی برای پایداری گردشگری در هر مقصدی ضروری است (Stylidis et al, 2014, 260). در همین رابطه از موضوعات قابل توجه نگرش ساکنان محلی به عنوان یکی از ذینفعان توسعه گردشگری می باشد که بر حمایت آنها از توسعه

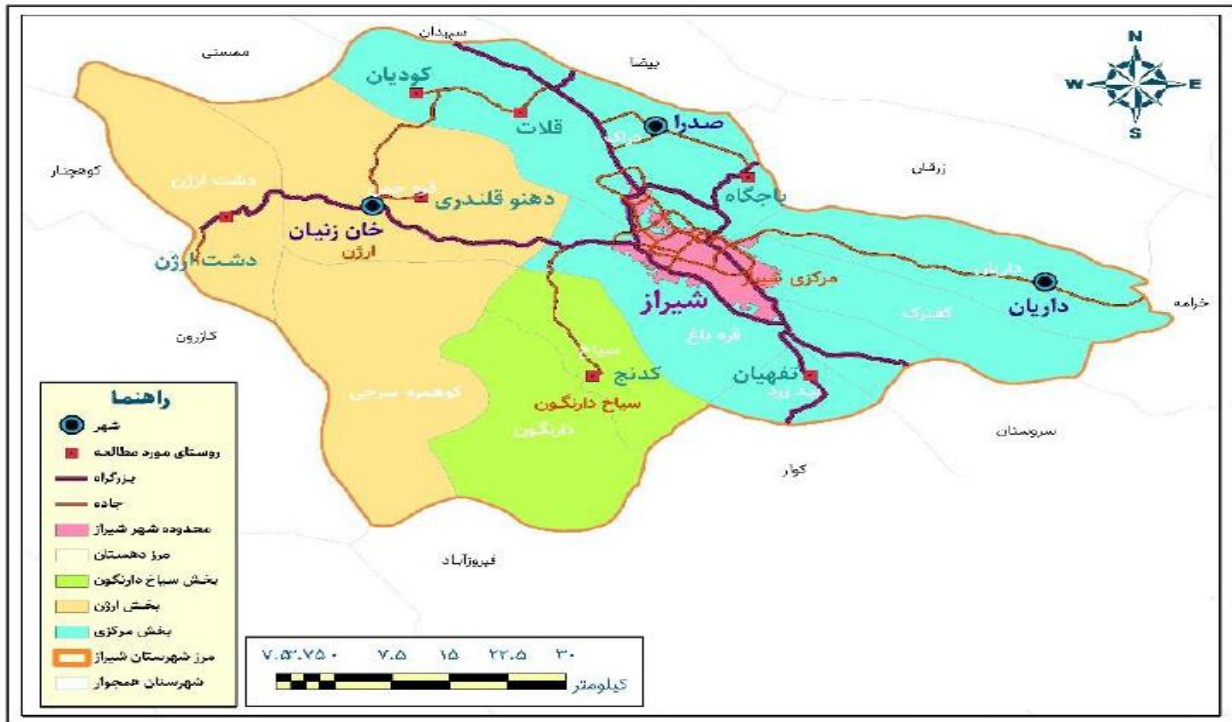
این فعالیت و پایداری آن ارتباط دارد (Qin et al, 2021, 114). فراهم آوردن یک تجربه رضایت بخش برای ساکنان و جلب رضایت آنها یکی از ابعاد توسعه پایدار گردشگری محسوب می شود. زیرا تأثیرات ناشی از گردشگری ممکن است باعث ناراحتی و نارضایتی جامعه میزبان شود که آن نیز به نوبه خود ممکن است باعث معطلات در پایداری درآمدت گردشگری و منافع اقتصادی حاصل از آن شود (احمدی و همکاران، ۱۳۹۴، ۸۲). توسعه گردشگری اثرات و پیامدهای مثبت و منفی به همراه دارد که در قالب سه بعد اقتصادی، اجتماعی فرهنگی و محیطی قابل بررسی است (Anderak et al, 2005). نتایج مطالعات مختلف نشان می دهد که ساکنان محلی که اثرات مثبت بیشتری از گردشگری درک نموده اند حمایت بیشتری از توسعه گردشگری دارند (Dyer et al., 2007; Gursoy & Kendall, 2006; Chen & Raab, 2009).

گورسوی و رادرفورد (۲۰۰۴) در پژوهش خود با عنوان «نگرش میزبان نسبت به گردشگری یک مدل ساختاری» به این نتیجه دست یافته اند که حمایت جامعه میزبان برای توسعه گردشگری به طور مستقیم و یا غیرمستقیم تحت تأثیر عواملی مانند سطح نگرانی جامعه، ارزش های بوم محوری، استفاده از پایگاه منابع گردشگری، دلبستگی جامعه، وضعیت اقتصاد محلی، منافع اقتصادی، منافع اجتماعی، هزینه های اجتماعی و منافع فرهنگی است. وانگ و همکاران (۲۰۱۴) بررسی «عوامل موثر بر رضایت ساکنان از توسعه گردشگری در مناطق فقیر مطالعه موردی: پنج روستای فقیر در چین» به این نتیجه دست یافته اند که منافع و هزینه های درک شده بر رضایت مندی ساکنان محلی از توسعه گردشگری تأثیرگذار است. استایلیدس و همکاران (۲۰۱۴) بر مبنای مطالعه خود بر اهمیت درک ساکنان محلی از اثرات گردشگری بر حمایت آنها از توسعه این فعالیت تأکید داشته اند. نتایج پژوهش نونکو و سو (۲۰۱۶) «حمایت ساکنان محلی از توسعه گردشگری، محک مدل های ساختاری جایگزین» بیانگر آنست که حمایت ساکنان از گردشگری تحت تأثیر درک آنها از تأثیرات مثبت است. قدرت ساکنان و اعتماد آنها به دولت به طور قابل توجهی رضایت از زندگی و برداشت آنها از تأثیرات مثبت را پیش بینی می کند. و نیز منافع شخصی از گردشگری به طور قابل توجهی بر درک ساکنان از تأثیرات مثبت و منفی گردشگری تأثیر می گذارد. الروفجه و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهش خود با عنوان «ادراک و رضایت ساکنان از توسعه گردشگری مطالعه موردی: منطقه پترا اردن» به این نتیجه رسیده اند که متغیر جنسیت و فاصله از مکان های گردشگری از عوامل بسیار مهم هستند که بر درک ساکنان محلی تأثیر گذارند و اثرات اقتصادی درک شده برای پاسخگویان اهمیت بیشتری دارد. نتایج مطالعه اسلامی و همکاران (۲۰۱۹) «دلبستگی جوامع، اثرات گردشگری، کیفیت زندگی و حمایت ساکنان از توسعه پایدار گردشگری» بیانگر آن است که اثرات درک شده از توسعه گردشگری بر کیفیت زندگی ساکنان محلی و حمایت آنها از توسعه پایدار این فعالیت تأثیر گذار است. نتایج مطالعه شین و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهش خود با عنوان «بازبینی حمایت ساکنان از توسعه گردشگری: نقش ظرفیت» نشان می دهد که حمایت ساکنان از گردشگری تحت تأثیر منافع شخصی و تأثیرات مثبت گردشگری قرار گرفته است.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع کاربردی و روش انجام آن توصیفی تحلیلی است. برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز از دو روش اسنادی و میدانی (پرسشنامه) استفاده شده است. جامعه مورد تحقیق (ذیفنعان محلی) شامل ساکنان محلی، مدیران محلی و کارآفرینان محلی است. از لحاظ مکانی جامعه مورد پژوهش روستاهای واقع در شهرستان شیراز (شکل) که

گردشگری خانه های دوم در آنها رواج و رونق دارد، می باشد. بر همین اساس روستاهای نمونه عبارتند از هفت روستا: قلات، باجگاه، دشت ارژن، دهنوقلندری، کدنج، تفهیان، کودیان. حجم نمونه برای ساکنان محلی براساس روش کوکران ۲۵۰ خانوار تعیین شده است. حجم نمونه برای مدیران محلی ۲۱ مدیر (در هر روستا شامل: دهیار، رئیس شورا، یک عضو شورا). با توجه به عدم اطلاعات دقیق در مورد کارآفرینان در هر روستا ۱۵ نمونه انتخاب شده است. برای تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و استنباطی (آزمون T تک نمونه‌ای، T مستقل، تحلیل واریانس یکطرفه و ضریب همبستگی) استفاده شده است.

شکل ۱: موقعیت محدوده و روستاهای نمونه تحقیق

یافته های پژوهش

- ویژگیهای فردی نمونه آماری

پاسخگویان گروه ساکنان محلی در پژوهش در مجموع ۲۵۰ نفر با متوسط سنی برابر ۳۷/۲ سال هستند که ۶۹/۲ درصد مرد و ۳۰/۸ درصد را زنان شامل می‌شوند. از لحاظ متغیر وضعیت شغلی بیشتر پاسخگویان در بخش خدماتی (۵۷/۶ درصد) و از لحاظ وضعیت تحصیلات بیشترین (۵۲ درصد) پاسخگویان دارای تحصیلات متوسطه (دبیرستان) هستند.

پاسخگویان گروه مدیران محلی پژوهش در مجموع ۲۱ نفر هستند با متوسط سنی برابر ۴۱/۹ سال که ۸۵/۷ درصد مرد و ۱۴/۳ درصد را زنان شامل می‌شوند. از لحاظ متغیر وضعیت شغلی بیشتر پاسخگویان در بخش اداری (۵۷/۱ درصد) و از لحاظ وضعیت تحصیلات بیشترین (۴۲/۹ درصد) پاسخگویان دارای تحصیلات دبیرستان هستند.

پاسخگویان گروه کارآفرینان پژوهش در مجموع ۱۰۵ نفر هستند با متوسط سنی برابر ۳۷/۷ سال که ۸۱/۹ درصد مرد و ۱۸/۱ درصد را زنان شامل می‌شوند. از لحاظ متغیر وضعیت شغلی بیشتر پاسخگویان در بخش خدماتی (۸۰/۹ درصد) و از لحاظ وضعیت تحصیلات بیشترین (۴۵/۷ درصد) پاسخگویان دارای تحصیلات دبیرستان هستند.

- تحلیل حمایت از توسعه گردشگری خانه های دوم

برای بررسی وضعیت حمایت ذینفعان محل یاز توسعه گردشگری خانه های دوم از ۷ نماگر استفاده شد (جدول ۱) نتایج نشان می‌دهد که میانگین حمایت ذینفعان از الگوی مذکور با انحراف معیار ۰/۷۲ برابر با ۳/۱۲ است که در بین نماگرهای مورد مطالعه بیشترین و کمترین مقدار میانگین مربوط به دو نماگر توصیه به جامعه محلی برای احترام به حضور گردشگران خانه های دوم (میانگین برابر ۳/۵۲) و تشویق افراد غیربومی را جهت ساخت و خرید ویلا در روستا (میانگین برابر ۲/۷۸) است. در همین رابطه و به منظور تحلیل دقیق‌تر از آزمون t تک نمونه ای استفاده گردید. نتایج آزمون (جدول ۲) نشان می‌دهد که در مجموع میزان حمایت ذینفعان مورد مطالعه از توسعه گردشگری خانه های دوم با سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ بالاتر از حد متوسط قرار دارد (میانگین قابل انتظار برابر ۲۱ و میانگین مشاهده شده ۲۱/۷۴). همچنین در بین نماگرهای مورد مطالعه، میانگین بدست آمده برای نماگرهای: تمایل به سرمایه‌گذاری، ترویج توسعه گردشگری خانه های دوم در روستا، توصیه به جامعه محلی برای احترام به حضور گردشگران خانه های دوم و پذیرش تبعات توسعه گردشگری خانه‌های دوم در روستا؛ بالاتر از حد متوسط و معنادار می‌باشد. و برای نماگر تشویق افراد غیربومی را جهت ساخت و خرید ویلا در روستا، مقدار میانگین مشاهده شده کمتر از حد انتظار و معنادار ($p \text{ value} < 0.05$) می‌باشد.

جدول ۱: یافته‌های توصیفی نماگرهای حمایت از توسعه گردشگری خانه‌های دوم

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد	زیاد	تاحدودی	کم	خیلی کم	
۰/۹۲	۳/۰۶	۴/۵	۲۷/۱	۴۳/۶	۱۹/۷	۵/۱	حمایت و تمایل به توسعه گردشگری خانه های دوم در روستا
۰/۹۶	۳/۰۴	۳/۷	۳۰/۳	۳۹/۴	۱۹/۷	۶/۹	مشارکت در برنامه‌ریزی های مربوط به توسعه گردشگری خانه‌های دوم
۱/۰۶	۳/۱۳	۹/۸	۲۷/۷	۳۴/۳	۲۱/۵	۶/۶	تمایل به سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری خانه های دوم
۰/۹۳	۳/۰۵	۵/۱	۲۴/۵	۴۷/۱	۱۷/۳	۶/۱	ترویج توسعه گردشگری خانه های دوم در روستا
۰/۸۹	۳/۵۲	۱۳	۳۸/۳	۳۶/۴	۱۰/۹	۱/۴	توصیه به جامعه محلی برای احترام به حضور گردشگران خانه های دوم
۰/۹۳	۳/۱۸	۶/۶	۲۹/۳	۴۳/۹	۱۵/۴	۴/۸	پذیرش تبعات توسعه گردشگری خانه‌های دوم در روستا
۱/۰۴	۲/۷۸	۵/۶	۱۷/۸	۳۷/۲	۲۷/۹	۱۱/۴	تشویق افراد غیربومی را جهت ساخت و خرید ویلا در روستا
۰/۷۲	۳/۱۲						کل

ماخذ: یافته‌های تحقیق ۱۴۰۲.

جدول ۲: نتایج آزمون t در ارتباط با نماگرهای حمایت از توسعه گردشگری خانه های دوم

سطح معناداری	مقدار T	اختلاف میانگین	حد متوسط	
۰/۱۸۰	۱/۳۴	۰/۰۶۳	۳	حمایت و تمایل به توسعه گردشگری خانه های دوم در روستا
۰/۳۹۲	۰/۸۵۷	۰/۰۴۲	۳	مشارکت در برنامه‌ریزی های مربوط به توسعه گردشگری خانه‌های دوم
۰/۰۲۴	۲/۲۷	۰/۱۲۵	۳	تمایل به سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری خانه های دوم
۰/۳۴۳	۰/۹۴۹	۰/۰۴۵	۳	ترویج توسعه گردشگری خانه های دوم در روستا
۰/۰۰۱	۱۱/۱	۰/۵۱۴	۳	توصیه به جامعه محلی برای احترام به حضور گردشگران خانه های دوم
۰/۰۰۱	۳/۶۳	۰/۱۷۵	۳	پذیرش تبعات توسعه گردشگری خانه‌های دوم در روستا
۰/۰۰۱	-۴/۰۴	-۰/۲۱۸	۳	تشویق افراد غیربومی را جهت ساخت و خرید ویلا در روستا
۰/۰۰۶	۲/۷۸	۰/۷۴	۲۱	کل

ماخذ: یافته‌های تحقیق ۱۴۰۲.

- برای بررسی نقش متغیرهای زمینه‌ای پاسخگویان در حمایت آنها از توسعه گردشگری، متغیر سن، جنس، تحصیلات و وضعیت شغلی پاسخگویان انتخاب شدند. نتایج آزمون t مستقل نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین حمایت زنان و مردان از توسعه گردشگری خانه های دوم وجود ندارد ($p \text{ value} < .05$). نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه نشان می‌دهد که حمایت توسعه گردشگری خانه های دوم بر اساس وضعیت شغلی پاسخگویان، تفاوت معناداری وجود دارد ($p \text{ value} < .05$). همچنین بررسی رابطه بین سن و نیز تحصیلات با میزان حمایت از توسعه گردشگری خانه های دوم بیانگر آنست که بین سن با میزان حمایت رابطه معکوس ($r = -.196$) و معنادار آماری ($p \text{ value} < .05$) وجود دارد بعبارتی افراد مسن حمایت کمتری از توسعه گردشگری خانه های دوم دارند و بالعکس. همچنین بین میزان تحصیلات با میزان حمایت از توسعه گردشگری رابطه معنادار آمار وجود ندارد (جدول ۳).

جدول ۳: متغیرهای موثر بر حمایت از توسعه گردشگری خانه های دوم

شغل	تحصیلات	سن	جنس	سطح معناداری در آزمون
۰/۰۳۴	۰/۱۴۰	۰/۰۰۱	۰/۹۲۱	

ماخذ: یافته‌های تحقیق ۱۴۰۲.

- بررسی حمایت از توسعه گردشگری خانه های دوم به تفکیک ذینفعان بر اساس آزمون آماری تحلیل واریانس یکطرفه نشان می دهد (جدول ۴) که تفاوت معناداری (سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵) از لحاظ نگرش آنها نسبت به حمایت از توسعه الگوی مذکور وجود دارد و بیشترین حمایت مربوط به کارفرمایان با مقدار میانگین برابر ۳/۲۱ و کمترین میزان حمایت مربوط به مدیران محلی با میانگین برابر ۲/۵۶ است. در همین رابطه نتایج آزمون تویی در خصوص تفاوت بین حمایت از ذینفعان نشان می دهد که بین نگرش مدیران محلی با ساکنان محلی و نیز کارآفرینان محلی تفاوت معنادار آماری وجود دارد (جدول ۵).

جدول ۴: یافته های مربوط به نگرش ذینفعان محلی در مورد حمایت از توسعه گردشگری خانه های دوم

ذینفعان محلی	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
ساکنان	۳/۱۱	۰/۷۵	۵	۱/۲۹
مدیران	۲/۵۶	۰/۵	۳/۵۷	۱/۲۱
کارآفرینان	۳/۲۱	۰/۶۶	۵	۱/۱۴
سطح	مجموع مجذورات	درجه آزادی	مجذور میانگین	سطح معناداری
بین گروهی	۷/۱۶	۲	۳/۵۸	۰/۰۰۱
درون گروهی	۱۹۰/۵	۳۷۳	۰/۵۱۱	

ماخذ: یافته های تحقیق ۱۴۰۲.

جدول ۵: مقایسه نگرش ذینفعان محلی از حمایت توسعه گردشگری خانه های دوم

ذینفعان		اختلاف میانگین	خطای استاندارد	سطح معناداری
ساکنان	مدیران	۰/۵۵۷	۰/۱۶۲	۰/۰۰۲
	کارآفرینان	-۰/۰۷۹	۰/۰۸۳	۰/۶۰۳
مدیران	ساکنان	-۰/۵۵۷	۰/۱۶۲	۰/۰۰۲
	کارآفرینان	-۰/۶۳۷	۰/۱۷۰	۰/۰۰۱
کارآفرینان	ساکنان	۰/۰۷۹	۰/۰۸۳	۰/۶۰۳
	مدیران	۰/۶۳۷	۰/۱۷۰	۰/۰۰۱

ماخذ: یافته های تحقیق ۱۴۰۲.

- بررسی میزان حمایت ذینفعان محلی در بین روستاهای مورد مطالعه بر اساس آزمون واریانس یکطرفه نشان می دهد که حمایت از توسعه گردشگری خانه های دوم در روستاها تفاوت معناداری دارد ($p \text{ value} < 0.05$). در همین رابطه نتایج بیانگر آنست که بیشترین میزان حمایت مربوط به روستای کودیان (میانگین برابر ۴/۳۱) و کمترین میزان حمایت مربوط به روستای دشت ارژن با میانگین برابر ۲/۸۹ است (جدول ۶).

جدول ۶: یافته‌های مربوط به حمایت از توسعه گردشگری خانه های دوم به تفکیک روستاهای نمونه

حدائق	حداکثر	انحراف معیار	میانگین	ذینفعان محلی
۱/۲۹	۴/۸۶	۰/۷۲	۳/۲۷	باجگاه
۱/۵۷	۴/۴۳	۰/۶۷	۲/۹۸	قلات
۱/۵۷	۴/۷۱	۰/۷۷	۳/۳۱	کودیان
۱/۱۴	۵	۰/۷۷	۳/۲۵	دهنوقلدیری
۱/۲۹	۵	۰/۷۵	۲/۸۹	دشت ارژن
۱/۸۶	۴/۷۱	۰/۵۷	۳/۲۳	کدنج
۱/۲۹	۴/۴۳	۰/۷۲	۳/۰۱	تفهیان
سطح معناداری	مجذور میانگن	درجه آزادی	مجموع مجذورات	سطح
۰/۰۱۱	۱/۴۴۹	۶	۸/۶۹۲	بین گروهی
	۰/۵۱۲	۳۶۹	۱۸۸/۹۷۵	درون گروهی

ماخذ: یافته‌های تحقیق ۱۴۰۲.

نتیجه گیری

در سالهای اخیر گردشگری خانه های دوم در نواحی روستایی به شکل گسترده ای در حال افزایش است. با توجه به تغییرات مهم و ساختاری که این الگو بواسطه ماهیت خاص خود دارد لازم است توسعه آن بر اساس برنامه ریزی و بر مبنای پارادایم توسعه پایدار گردشگری انجام شود. از موضوعات مهم و محوری که در این پارادایم مورد تاکید است، حمایت جامعه محلی از توسعه گردشگری روستایی و الگوهای آن می باشد و آنرا به عنوان پیش شرط پایداری گردشگری بشمار آورده اند. پذیرش گردشگران در هر مقصدی به نوعی بیانگر نحوه واکنش جامعه محلی می باشد. در پژوهش حاضر با تدوین ۷ نماگر به بررسی وضعیت حمایت ذینفعان محلی (ساکنان، مدیران و کارآفرینان محلی) از توسعه گردشگری خانه های دوم در نواحی روستایی واقع در شهرستان شیراز (پیرامون کلانشهر شیراز) اقدام شد. نتایج نشان داد که در بین نماگرهای مورد مطالعه، توصیه به جامعه محلی برای احترام به حضور گردشگران خانه های دوم دارای بیشترین مقدار میانگین و بجز نماگر تشویق افراد غیربومی را جهت ساخت و خرید ویلا در روستا که پایین تر از حد متوسط قرار داشت، مقدار میانگین مشاهده شده سایر نماگرها بالاتر از حد متوسط (میانگین قابل انتظار) و در مجموع حمایت از توسعه گردشگری خانه های دوم در نواحی روستایی مورد مطالعه بالاتر از حد متوسط و از لحاظ آماری معنادار بود. همچنین نتایج نشان داد از لحاظ حمایت از توسعه الگوی گردشگری مورد مطالعه، در بین ذینفعان محلی تفاوت معناداری وجود دارد و کارآفرینان در مقایسه با دو ذینفع دیگر حمایت بیشتری از توسعه گردشگری خانه های دوم دارند. در همین رابطه و به تفکیک روستاهای نتایج نشان داد که از لحاظ میزان حمایت از توسعه گردشگری خانه های دوم در بین روستاهای نمونه تفاوت معناداری وجود دارد و بیشترین میزان حمایت مربوط به روستای کودیان و کمترین میزان حمایت را روستای دشت ارژن بخود اختصاص داده اند. نهایتاً نتایج بیانگر آن بود که سن و وضعیت شغلی بر میزان حمایت ذینفعان از توسعه گردشگری خانه های دوم در نواحی روستایی مورد مطالعه نقش معناداری دارند.

منابع و ماخذ

- احمدی، علیرضا، آجیلی، عبدالعظیم، فروزانی، معصومه، یزدان‌پناه، مسعود (۱۳۹۴)، عوامل موثر بر رضایت مندی و حمایت ساکنان مناطق روستایی از گردشگری مورد مطالعه: شهرستانهای مسجد سلیمان، اندیکا و لالی، دوفصلنامه مطالعات اجتماعی گردشگری، سال سوم، شماره هشتم، ۸۶-۶۱.
- شهبازی، حسین رضا، موسوی محمود آبادی، سیده بهاره (۱۴۰۲)، واکاوی نقش گردشگری در توسعه پایدار روستایی، مجله جغرافیا و روابط انسانی، دوره ۶، شماره ۲، ۱۲۴-۱۰۸.
- معدنی، جواد (۱۴۰۳)، تدوین الگوی ارزیابی عملکرد مقصد گردشگری آب درمانی از دیدگاه خبرگان و جامعه میزبان، مورد مطالعه: شهر سرعین، مجله جغرافیا و روابط انسانی، دوره ۶، شماره ۴، ۳۰۵-۲۸۵.

Alrwajfah, M. M., Almeida-García, F., & Cortés-Macías, R. (2019). Residents' perceptions and satisfaction toward tourism development: A case study of Petra Region, Jordan. *Sustainability*, 11(7), 1907.

Ap, J. (1992). Resident's perceptions on tourism impacts. *Annals of Tourism Research*, 19(4), 665-690.

Ayhan, Ç. K., Taşlı, T. C., Özkök, F., & Tatlı, H. (2020). Land use suitability analysis of rural tourism activities: Yenice, Turkey. *Tourism Management*, 76, 103949.

Belisle, F. J., & Hoy, D. R. (1980). The perceived impact of tourism by residents a case study in Santa Marta, Colombia. *Annals of tourism research*, 7(1), 83-101.

Butler, R.W., and Hall, C.M. (1998), *Tourism and Recreation in Rural Areas*. John Wiley and son, chichester.

Carneiro, M. J., Lima, J., & Silva, A. L. (2015). Landscape and the rural tourism experience: identifying key elements, addressing potential, and implications for the future. *Journal of Sustainable Tourism*, 23(8-9), 1217-1235.

Chen, S. C., & Raab, C. (2009). Measuring resident reactions to community tourism development: A pilot study of a new conceptual framework.

Chi, X., & Han, H. (2021). Emerging rural tourism in China's current tourism industry and tourist behaviors: The case of Anji County. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 38(1), 58-74.

- Eslami, S., Khalifah, Z., Mardani, A., Streimikiene, D., & Han, H. (2019). Community attachment, tourism impacts, quality of life and residents' support for sustainable tourism development. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 36(9), 1061-1079.
- Gursoy, D., & Kendall, K. W. (2006). Hosting mega events: Modeling locals' support. *Annals of Tourism Research*, 33(3), 603-623.
- Gursoy, D., & Rutherford, D. G. (2004). Host attitudes toward tourism: An improved structural model. *Annals of tourism Research*, 31(3), 495-516.
- Gursoy, D., Milito, M. C., & Nunkoo, R. (2017). Residents' support for a mega-event: The case of the 2014 FIFA World Cup, Natal, Brazil. *Journal of Destination Marketing & Management*, 8(4), 310-319.
- Ibănescu, B. C., Stoleriu, O. M., Munteanu, A., & Iașu, C. (2018). The impact of tourism on sustainable development of rural areas: Evidence from Romania. *Sustainability*, 10(10), 3529.
- Kang, S. K., & Lee, J. (2018). Support of marijuana tourism in Colorado: A residents' perspective using social exchange theory. *Journal of Destination Marketing & Management*, 9, 310-319.
- Kent, K. (2005). *The Roles of the public, private and civic sectors in adventure Tourism in the Nanda Devi Biosphere Reserve: garhwal Himalaya, india*, A thesis to be submitted to the Faculty of Graduate studies in partial Fulfillment of the requirements, for the degree of Master of Natural Resources Management.
- Lee, C. K., Kang, S. K., Long, P. T., & Reisinger, Y. (2010). Residents' perceptions of casino impacts: A comparative study. *Tourism Management*, 31(2), 189-201.
- Li, J., Bai, Y., & Alatalo, J. M. (2020). Impacts of rural tourism-driven land use change on ecosystems services provision in Erhai Lake Basin, China. *Ecosystem Services*, 42, 101081.
- Luo, J., & Xiao, H. (2017). Residents' perceptions of non-casino gaming in an urban destination: The case of Hong Kong. *Journal of Destination Marketing & Management*, 6(4), 335-343.
- Management, 6(4), 344-352.
- Moghavvemi, S., Woosnam, K. M., Hamzah, A., & Hassani, A. (2021). Considering Residents' Personality and Community Factors in Explaining Satisfaction with Tourism and Support for Tourism Development. *Tourism Planning & Development*, 18(3), 267-293.
- Mwesiumo, D., Halfdanarson, J., & Shlopak, M. (2022). Navigating the early stages of a large sustainability-oriented rural tourism development project: Lessons from Træna, Norway. *Tourism Management*, 89, 104456.
- Nunkoo, R., & Gursoy, D. (2017). Political trust and residents' support for alternative and mass tourism: An improved structural model. *Tourism Geographies*, 19(3), 318-339.
- Nunkoo, R., & So, K. K. F. (2016). Residents' support for tourism: Testing alternative structural models. *Journal of Travel Research*, 55(7), 847-861.
- Park, M. (2009). Social disruption theory and crime in rural communities: Comparisons across three levels of tourism growth. *Tourism Management*, Vol 30, pp. 905-915.
- Qin, X., Shen, H., Ye, S., & Zhou, L. (2021). Revisiting residents' support for tourism development: the role of tolerance. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 47, 114-123.
- Randelli, F., & Martellozzo, F. (2019). Is rural tourism-induced built-up growth a threat for the sustainability of rural areas? The case study of Tuscany. *Land Use Policy*, 86, 387-398.
- Rasoolimanesh, S. Mostafa, Christian M. Ringle, Mastura Jaafar, and Thurasamy Ramayah. "Urban vs. rural destinations: Residents' perceptions, community participation and support for tourism development." *Tourism management* 60 (2017): 147-158.
- Sharpley, R. (2002). *Rural Tourism and the Challenged of tourism diversification: the case of Cyprus*, *Tourism Management* vol 23, pp. 233-344.
- Stylidis, D., Biran, A., Sit, J., & Szivas, E. M. (2014). Residents' support for tourism development: The role of residents' place image and perceived tourism impacts. *Tourism management*, 45, 260-274.
- Stylidis, D., Biran, A., Sit, J., & Szivas, E. M. (2014). Residents' support for tourism development: The role of residents' place image and perceived tourism impacts. *Tourism management*, 45, 260-274.
- Wang, X., Zhen, F., Zhang, J., & Wu, X. (2014). Exploring factors influencing residents' satisfaction with tourism development in poverty-stricken areas: A case study of five poor villages in China. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 19(5), 517-537.
- Yim, J. S. C. (2021). When a place is psychologically claimed: The shifting effect of psychological ownership on residents' support and prevention of local tourism. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 35, 100408.